

مستعمل

آشنایی با حقوق

و

وظایف اعضا در تعاونی

سرفصل مطالب

- انواع شرکت
- تعریف تعاونی
- اصول تعاون
- ضوابط مربوط به عضویت در تعاونی
- حقوق و اختیارات اعضا در مشارکت در فعالیت تعاونی
- حقوق و وظایف اعضا در مراحل مختلف تشکیل تعاونی
- اختیارات اعضا مطابق آخرین قانون و مقررات تعاونی ها
- حقوق و وظایف اعضا در مجامع عمومی
- حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی
- حقوق اعضا در سرمایه گذاری در تعاونی
- حقوق و اختیارات اعضا در شکایت از تعاونی

انواع شرکت

به استناد ماده ۲۰ قانون تجارت

۱- شرکت سهامی:

شامل شرکت سهامی عام و خاص می باشد.

- شرکت سهامی عام شرکتی است که موسسین آن مکلفند برای تامین قسمتی از سرمایه آن به مردم مراجعه کنند. حداقل سرمایه توسط مجمع عمومی مشخص می گردد تعداد موسسین نباید کمتر از ۵ نفر باشد.

- شرکت سهامی خاص شرکتی است که کل سرمایه آن توسط موسسین تامین می شود تعداد سهامداران نباید کمتر از سه نفر باشد. مسئولیت هر سهامدار در خصوص بدهی و دیون شرکت محدود به سرمایه می باشد.

انواع شرکت به استناد ماده ۲۰ قانون تجارت

۲- شرکت تضامنی

شرکت هایی هستند که برای امور تجاری و تحت اسم مخصوص بین دو یا چند نفر تشکیل می شود. شرکاء در مقابل دیون و قروض شرکت مسئولیت شخصی، نامحدود و تضامنی دارند. در شرکت تضامنی قید نام یکی از شرکاء به دنبال نام شرکت ضروری است مثل نام شرکت تضامنی داود و شرکاء

۳- شرکت با مسئولیت محدود

شرکت بین دو یا چند نفر برای امور تجاری تشکیل می شود مسئولیت شرکت در مقابل قروض و دیون شرکت بسته به میزان سهام در شرکت می باشد. فرق آن با شرکت سهامی در این است که به هیچ وجه برگ سهام صادر نمی شود و جز با رضایت شرکاء که سه چهارم سرمایه متعلق به آنهاست قابل نقل و انتقال نیست.

انواع شرکت

به استناد ماده ۲۰ قانون تجارت

۴- شرکت نسبی

شرکتی است که برای انجام امور تجاری، تحت نام مخصوص بین دو یا چند نفر تشکیل و مسئولیت هریک از شرکاء به نسبت آورده یا سرمایه ای است که در شرکت دارند.

۵- شرکت مختلط غیر سهامی

شرکتی است برای انجام امور تجاری، تحت نام مخصوص بین یک یا چند نفر شریک ضامن و یک یا چند نفر شریک با مسئولیت محدود تشکیل می شود. مسئولیت شرکای ضامن تضامنی، نامحدود و شخصی است ولی مسئولیت شرکاء با مسئولیت محدود به میزان سرمایه ای است که هر شریک در شرکت سرمایه گذاری کرده است. در این شرکت سهم الشرکه قابل انتقال نبوده و شرکت با فوت و یا ایجاد ممنوعیت برای هر یک از شرکاء اصولاً منحل می گردد.

انواع شرکت به استناد ماده ۲۰ قانون تجارت

۶- شرکت مختلط سهامی

شرکتی است برای انجام امور تجاری، تحت نام مخصوص بین یک یا چند نفر شریک ضامن و یک یا چند نفر سهامدار تشکیل می شود. مسئولیت شرکای ضامن تضامنی، نامحدود و شخصی است ولی مسئولیت سهامداران به میزان سرمایه ای است که هر شریک در شرکت سرمایه گذاری کرده است. در این شرکت سهم الشرکه قابل انتقال بوده و شرکت با فوت و یا ایجاد ممنوعیت برای هر یک از شرکاء اصولاً منحل نمی گردد.

انواع شرکت به استناد ماده ۲۰ قانون تجارت

۷- شرکت تعاونی

این نوع شرکت ها به منظور رفع نیازمندی های مشترک اعضا تشکیل و مسئولیت هر یک از سهامداران در مقابل قروض و دیون شرکت محدود به مبلغ اسمی سهامی است که سهامدار در شرکت تعاونی دارا می باشد. در حال حاضر قانون شرکت های تعاونی مصوب خردادماه ۱۳۵۰ بر تعاونی های روستایی و کشاورزی و قانون بخش تعاون ۱۳۷۰ بر سایر تعاونی ها نظارت و حاکمیت دارند.

انواع تقسیم بندی شرکتهای تعاونی

- شرکت های تعاونی را در سه دسته گروهی، موضوعی و تجاری تقسیم بندی می کنند:
- الف: تقسیم بندی گروهی:
- بر اساس ماده ۱۸ قانون شرکت های تعاونی مصوب ۱۳۵۰ شرکت ها در سه گروه تقسیم می شوند:
- رشته کشاورزی: شامل تعاونی های کشاورزی و روستایی
- رشته مصرف: شامل تعاونی های مصرف کنندگان، مسکن، اعتبار و آموزشگاهها.
- رشته کار و پیشه: شامل تعاونی های کار، حرف و صنایع دستی، تعاونی های صنایع کوچک، تعاونی های تهیه و توزیع، تعاونی مشاغل آزاد و تعاونی های صیادان.

انواع تقسیم بندی شرکتهای تعاونی

- ب: تقسیم بندی موضوعی:
- در این قانون شرکت تعاونی کشاورزی و روستایی با مشارکت کشاورزان، باغداران، دامداران، دامپروران، پرورش دهندگان کرم ابریشم، زنبورعسل، ماهی و روستائیان شاغل در صنایع روستایی و یا کارگران کشاورزی برای تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل می شود.
- ۱- قبول پس انداز و سپرده اعضاء به نمایندگی بانک تعاون کشاورزی ایران.
- ۲- خرید و تهیه مواد و وسائل مورد احتیاج مصرف شخصی و خانوادگی یا حرفه ای اعضاء همچنین تهیه وسائل و علوفه دام ها و خوراک طیور و وسائل دیگری از این قبیل.
- ۳- انجام عملیات جمع آوری، نگهداری، تبدیل، طبقه بندی و بسته بندی، حمل و نقل و یا فروش محصول اعضاء.
- ۴- انجام خدمات به منظور بهبود امور حرفه ای و یا زندگی اعضاء مانند تهیه ماشین آلات کشاورزی و استفاده مشترک از آنها، تهیه وسائل حمل و نقل برای استفاده اعضاء و تهیه مسکن، تأمین و توزیع آب مشروب و آب برای مصارف زراعی اعضاء با رعایت قانون ملی شدن منابع آب، پیش بینی وسائل بهداشتی و بهداری و آموزشی به منظور استفاده جمعی و مشترک، توزیع نیروی برق، ایجاد شبکه تلفن، تلقیح مصنوعی دام ها و مبارزه با امراض و آفات نباتی و حیوانی.
- ۵- بهره برداری جمعی و مشترک از اراضی ملکی و یا استیجاری.

انواع تقسیم بندی شرکتهای تعاونی

ج: تقسیم بندی تجاری:

۱- شرکت تعاونی سهام عام:

شرکت تعاونی سهامی عام شرکتی است که تمام سرمایه آن به سهام تقسیم و بخشی از سرمایه آن به وسیله عموم تأمین می شود و تعداد سهام هریک از سهامداران از میزان مشخصی که به موجب این قانون تعیین می شود تجاوز نمی کند. سهامدار شرکت تعاونی سهامی عام جز آنچه که به عنوان آورده تعهد کرده است، مسئولیتی در قبال دیون شرکت ندارد. این شرکت نوعی شرکت سهامی عام است که فقط از نظر درصد مالکیت سهام هر شخص محدود به درصد کل سهام است و سهم بی نام و سهم ممتاز ندارد.

انواع تقسیم بندی شرکتهای تعاونی

ج: تقسیم بندی تجاری:

۲- شرکت تعاونی سهامی خاص:

شرکت تعاونی سهامی خاص شرکتی است که تمام سرمایه آن به سهام تقسیم و در زمان تأسیس فقط به وسیله مؤسسان تعهد می شود و تعداد سهام هر یک از سهامداران از میزان مشخصی که به موجب این قانون تعیین شده است تجاوز نمی کند. سهامدار شرکت تعاونی خاص به جز آنچه که به عنوان آورده تعهد می کند مسئولیتی در قبال دیون شرکت ندارد. سهام در این شرکت ها با نام و در شرایط خاص با مجوز مجمع و مصوبه هیات مدیره قابل انتقال است.

انواع مسئولیت در شرکتهای تعاونی

الف - مسئولیت نامحدود

مسئولیت نامحدود اعضای شرکت تعاونی برای نخستین بار در تعاونی های اعتبار رایفایزن عنوان گردیده است. وی در توجیه مسئولیت نامحدود با توجه به سایر ویژگی های مورد نظرش برای تعاونی معتقد است که قاعده مسئولیت نامحدود شرکا در مقابل تعهدات مالی که به عهده می گیرند وثیقه و تضمین بسیار محکمی برای شرکت می باشد. شعار **یکی برای همه و همه برای یکی** در اصل نامحدود تجلی پیدا می نماید.

مفهوم این قاعده این است که هر یک از اعضای شرکت تعاونی نه تنها در مقابل بدهی های خود به تعاونی مسئولیت دارند، بلکه در مقابل بدهی سایر اعضای شرکت تعاونی به طلبکاران دارای مسئولیت می باشد و مسئولیت اعضا محدود به میزان سهام یا سرمایه ای که در شرکت تعاونی دارند نمی گردد؛ بلکه کلیه مایملک و دارایی شخصی اعضا که در شرکت تعاونی سرمایه گذاری نشده است نیز برای تادیه بدهی مورد استفاده قرار می گیرد.

انواع مسئولیت در شرکتهای تعاونی

ب- مسئولیت محدود

در تعاونی مصرف پیشگامان راچدیل و اغلب تعاونی هایی که تحت تاثیر اصول راچدیل بعدا تشکیل شده اند، اصل محدودیت مسئولیت مورد پذیرش قرار گرفته است. به موجب این قاعده مسئولیت هر یک از اعضا نسبت به شرکت محدود به میزان سرمایه و یا سهامی است که در تعاونی دارد، و تعاونی و یا طلبکاران تعاونی به هنگام ورشکستگی و یا انحلال شرکت حقی نسبت به سایر دارایی های عضو ندارند.

در قانون شرکتهای تعاونی سال ۱۳۵۰ سرمایه شرکت تعاونی نامحدود و سهام آن با نام و مسئولیت هر عضو محدود به میزان سهامی می باشد که از سرمایه شرکت خریداری یا تعهد نموده است.

در قانون بخش تعاون ۱۳۷۰ مسئولیت مالی اعضا در شرکت تعاونی محدود به میزان سهام می باشد مگر آن که در قرارداد ترتیب دیگری شرط شده باشد.

ارزش ها و اصول تعاون

بر اساس مصوبه اتحادیه بین المللی تعاون

• ارزش ها:

تعاونی ها بر اساس ارزش های خودیاری، خود مسئولیتی، دموکراسی، عدالت، انصاف و همبستگی بنا می گردند و در عرف بنیانگذاران آن رفتاری منطبق با ارزش های شرافت، گشاده رویی مسئولیت اجتماعی و کمک به دیگران دارند.

• اصول

دستورالعمل تعاونی هایی است که قصد دارند این ارزش ها را به منصفه عمل در آورند.

ارزش ها و اصول تعاون

بر اساس مصوبه اتحادیه بین المللی تعاون

۱- عضویت آزاد و اختیاری

تعاونی ها سازمان های داوطلبانه ای هستند و در آن به روی کلیه افرادی که مایل به استفاده از خدمات تعاونی هستند و مسئولیت عضویت را بپذیرند، باز است و هیچ گونه محدودیت جنسی، اجتماعی، نژادی، سیاسی و مذهبی برای عضویت وجود ندارد.

۲- کنترل دموکراتیک توسط اعضا

تعاونی ها سازمان های دموکراتیکی هستند که توسط اعضای خود اداره می شوند اعضای که فعالانه در اتخاذ تصمیم و خط مشی ها مشارکت می کنند. در تعاونی ها هر عضو بدون در نظر گرفتن تعداد سهام دارای یک حق رای است.

ارزش ها و اصول تعاون

بر اساس مصوبه اتحادیه بین المللی تعاون

۳- مشارکت اقتصادی اعضا

اعضا مشارکت در تامین سرمایه و نظارت دموکراتیک تعاونی دارند. اعضا سود محدودی بابت سرمایه دریافت می کنند و سود ویژه حاصل از فعالیت تعاونی در صورت وجود به صورت زیر مصرف می شود:

* به حساب ذخیره غیر قابل تقسیم

* افزایش سرمایه اعضا در تعاونی

* ارائه خدمات به اعضا

* توزیع بین اعضا به نسبت معاملات با تعاونی

ارزش ها و اصول تعاون

بر اساس مصوبه اتحادیه بین المللی تعاون

۴- استقلال و عدم وابستگی

تعاونی ها سازمان های خودیار و خودمختاری می باشند که توسط اعضای خود کنترل می شوند. اگر با سایر سازمانها از جمله دولت شریک گردند و یا از منابع مالی خارج از اعضا استفاده نمایند، این امر می بایست به گونه ای باشد که نظارت دموکراتیک اعضا مخدوش نگردد و خودمختاری تعاونی حفظ شود.

۵- آموزش

تعاونی ها برای اعضای خود امکانات آموزشی فراهم نموده و به مدیران، نمایندگان و کارکنان تعاونی آموزش های لازم را ارائه می دهند از طرفی اطلاع رسانی به مردم خصوصا جوانان در زمینه ماهیت و منافع تعاونی را بر عهده دارند.

ارزش ها و اصول تعاون

بر اساس مصوبه اتحادیه بین المللی تعاون

۶- همکاری تعاونی ها با یکدیگر

تعاونی ها از اعضای خود به طور موثر و اساسی در تقویت نهضت تعاونی از طریق فعالیت مشترک در ساختارهای موجود در سطح محلی، ملی، منطقه ای و بین المللی استفاده می کنند.

۷- توجه به توسعه جوامع

تعاونی ها برای توسعه پایدار اجتماعات خود از طریق سیاست های متخذه توسط اعضا فعالیت می کنند.

سابقه قانونی تشکیل شرکتهای تعاونی

- اولین بار مقررات مربوط به تشکیل شرکت های تعاونی در قانون تجارت ۱۳۰۴ وارد گردید و شرکت ها به تولید و مصرف تقسیم شدند.
- در سال ۱۳۱۱ قانون بازنگری شد و مواد ۱۹۰ تا ۱۹۴ آن به شرکت های تعاونی اختصاص یافت علیرغم تجدید نظر در این قانون مقررات مربوط به شرکت های تعاونی تغییر چندانی نیافت.
- سومین قانون لایحه شرکت های تعاونی در سال ۱۳۳۲ است که اولین قانون خاص شرکت های تعاونی به شمار می رود تعداد آرای وکالتی، حداکثر ده رای با وکالت برای هر عضو، تشکیل اتحادیه تعاونی محلی و مرکزی، چگونگی انتقال سهام اعضا، آزادی خروج اعضا از تعاونی، میزان ذخیره احتیاطی، نحوه پرداخت سود سهام و مازاد برگشتی به اعضا از موارد اشاره شده در این قانون است.

سابقه قانونی تشکیل شرکتهای تعاونی

- در سال ۱۳۳۴ مجلسین وقت، لایحه ای با عنوان قانون شرکت های تعاونی به ثبت رساندند. این قانون همان قانون ۱۳۳۲ بود با تغییراتی مانند تقلیل آراء وکالتی مجمع عمومی از ده به پنج رای، با نام بودن سهام تعاونی و غیر قابل تقسیم بودن، لزوم پرداخت بهای سهم بصورت نقدی ممنوعیت انتقال بهای سهام به اشخاص غیر عضو داشت.
- پنجمین قانون در مورد شرکت های تعاونی در سال ۱۳۵۰ تصویب شد این قانون مشتمل بر ۱۴۲ ماده و ۵۷ تبصره بود.
- ششمین قانون تعاون بر اساس حکم مقرر در اصل ۴۴ قانون اساسی، قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر ۷۱ ماده و پنجاه تبصره در سال ۱۳۷۰ از تصویب مجلس گذشت.

تعریف عضو در شرکتهای تعاونی

در یک تعاونی دو نوع سرمایه وجود دارد: یکی سرمایه اقتصادی و دیگری سرمایه اجتماعی یعنی چکیده روابط انسانی که از تجمع افراد به وجود می آید. به عبارت دیگر گرد آمدن افراد در یک تعاونی، امکان استفاده از نیروهای پراکنده آنها را در جهت پیشبرد هدف مشترک فراهم می آورد.

● عضو:

شخصی است حقیقی یا حقوقی (غیر دولتی) که واجد شرایط مندرج در قانون شرکت های تعاونی (۱۳۵۰) و یا قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بوده و ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی تعاونی باشد.

عضویت در شرکت از دیدگاه اسلام

ماهیت و ضوابط بخش تعاون در نظام اقتصاد اسلامی نمی تواند خارج از ضوابط شرعی باشد بنابراین شرایط عضویت عبارتند از:

بالغ باشد نه طفل

عقل باشد نه دیوانه

با اراده و قصد اقدام به معامله کند

جایز التصرف باشد نه ممنوع التصرف

با توافق شرکاء می توان شروط دیگر را منظور داشت. تداوم شرکت بر عضویت باقی ماندن الزامی نیست، و هر یک از شرکاء در هر زمان می توانند اعلام انصراف نمایند و یا هر یک از شرکاء یکی از شرایط عضویت را از دست بدهد از شرکت خارج می شود. نمی توان زمانی را برای خروج عضو تعیین کرد، ولی خروج عضو از شرکت نباید ضرری برای شرکاء داشته باشد (قاعده لاضرر و لاضرار).

اگر در عقد قرارداد الزامی برای ماندن در شرکت مورد توافق شرکاء قرار گیرد یک الزام تکلیفی است نه الزام طبیعی.

شرایط عمومی عضو در شرکتهای تعاونی

بر اساس قانون شرکتهای تعاونی و قانون بخش تعاون

- عضویت در تعاونی برای کلیه واجدین شرایط اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی غیر دولتی که نیاز به خدمات تعاونی داشته باشند آزاد است. موارد ذیل از شرایط عمومی عضویت در تعاونی می باشد.
- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- عدم سابقه ارتشاء، اختلاس و سابقه کلاهبرداری
- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی
- عدم عضویت در تعاونی مشابه

شرایط اختصاصی عضو در شرکتهای تعاونی

- احراز شرایط عضویت هر متقاضی مطابق مفاد اساسنامه است. ضمن اینکه هیچ گونه تبعیض یا محدودیتی برای عضویت نباید وجود داشته باشد. مگر به سبب عدم کفایت امکانات و ظرفیت تعاونی و مصوبه مجمع که در شرایط خاص فرد می تواند عضو تعاونی گردد.
- به موجب ماده ۳ و ۴ و ۵ قانون شرکتهای تعاونی سال ۱۳۵۰ شرایط عضویت عبارتند از :
 - ماده ۳- عضویت شرکت تعاونی برای اشخاصی که محل فعالیت و سکونت آنها حوزه عمل شرکت باشد و به تمام یا قسمتی از فعالیتهای شرکت احتیاج داشته باشند آزاد است.
 - ماده ۴- شرط عضویت در شرکت تعاونی، خرید و پرداخت حداقل بهای یک سهم است.
 - ماده ۵- هیچ گونه تبعیض و محدودیت برای عضویت در شرکت نباید وجود داشته باشد مگر به سبب عدم کفایت ظرفیت فنی تاسیسات و وسایل و امکانات شرکت مشروط بر این که در اساسنامه تصریح شده باشد.

شرایط اصل آزادی عضویت در شرکتهای تعاونی

- ۱- درها برای همه باز باشد و هیچ محدودیتی برای معامله با تعاونی وجود نداشته باشد.
 - ۲- هیچ کس در عضویت با محدودیت روبرو نباشد حتی محدودیت منطقه ای هم اعمال نگردد
 - ۳- محدودیت های ناشی از عقیده مذهبی حتی مرام سیاسی وجود نداشته باشد.
 - ۴- امور تجاری برای عضو و غیر عضو یکسان باشد.
 - ۵- عضویت بدون جلب موافقت شرکت به دیگری واگذار گردد.
 - ۶- اوراق سهام آزادانه به دیگران واگذار گردد.
 - ۷- بازپرداخت سهام توسط دیگران صورت گیرد.
 - ۸- برای تشویق افراد به عضویت امتیازات خاصی با استفاده از بودجه شرکت اختصاص داده شود.
- شایان ذکر است اصل درهای باز در تعاونی هایی که به دستور دولت تشکیل می گردد عملاً وجود دارد و نظر مدیران شرکت در این خصوص اثر چندانی ندارد.

شرایط عضو در شرکتهای تعاونی

● **آزادی عضویت:** از دو دیدگاه فردی و شرکت تعاونی قابل بررسی است:

● ۱- دیدگاه عضو

● یعنی فرد در عضو شدن یا عضو نشدن آزاد است و او را به هر دلیل مجبور به عضویت نکنند به عبارت دیگر شخص مختار است فعالیت خود را به صورت مستقل و آزاد انجام دهد یا در موسسه اقتصادی دیگر فعالیت کند که تحت عنوان اصل اختیار عضویت یا عضویت داوطلبانه مطرح می گردد.

● ۲- دیدگاه شرکت تعاونی

● عده ای اعتقاد دارند باید اصل درهای باز را برای عضویت در تعاونیها اطلاق نمود یعنی هر کس درخواست عضویت دارد بدون توجه به ویژگی فردی، اجتماعی و نیت فرد از عضویت به عضویت تعاونی درآید و در کل یهنی پذیرش بدون چون و چرای متقاضی عضویت.

● عده ای دیگر اصل آزادی عضویت را آزادی مدیران تعاونی در پذیرش عضو وعلاوه بر توجه به محدودیت فنی و تکنیکی تعاونی به ویژگی شخصیتی فرد متقاضی هم توجه شود.

●

شرایط خروج عضو در شرکتهای تعاونی

- به استناد ماده ۶ قانون تعاون سال ۱۳۵۰ خروج هر عضو از شرکت اختیاری است و نمی توان آن را منع کرد و بهای سهم یا سهام او حداکثر به ارزش اسمی باید ظرف یک سال از تاریخ خروج عضو از شرکت نقدا پرداخت گردد. اما در این صورتی که خروج نامبرده موجب ضرری برای تعاونی باشد، ملزم به جبران آن خواهد بود.

اعضای تعاونی در صورت پیشنهاد هر یک از مدیران و تصویب مجمع عمومی در موارد زیر اخراج می گردند:

- از دست دادن هر یک از شرایط عضویت موارد عمومی فوق الذکر
- عدم رعایت مقررات اساسنامه و سایر مقررات تعاونی پس از هر اخطار کتبی توسط هیات مدیره به فاصله ۱۵ روز و گذشت ۱۵ روز از تاریخ اخطار دوم با تصویب مجمع عمومی
- ارتکاب اعمالی که موجب زیان مادی تعاونی شود. و وی نتواند ظرف مدت یکسال آن را جبران نماید. یا اعمالی که به حیثیت و اعتبار تعاونی لطمه وارد کند. و یا با تعاونی رقابتی ناسالم بنماید.
- تشخیص موارد فوق بنا به پیشنهاد هیأت مدیره یا بازرسان و تصویب مجمع عمومی عادی خواهد بود.
- برای پذیرش مجدد عضو خارج شده از شرکت می توان در اساسنامه شرایطی پیش بینی نمود.

شرایط لغو عضو در شرکتهای تعاونی به دلیل فوت، استعفاء، انحلال و اخراج

- در صورت لغو عضویت به سبب فوت، استعفاء، انحلال و اخراج، مطابق ماده ۶ قانون شرکت های تعاونی (۱۳۵۰) حداکثر به ارزش اسمی پس از منظور نمودن سایر مطالبات وی به دیون تعاونی تبدیل می شود. و پس از کسر بدهی وی به تعاونی، به او یا ورثه اش ظرف مدت حداکثر یکسال از تاریخ خروج عضویت نقدا پرداخت و تسویه حساب گردد.

• لغو عضویت در شرکت تعاونی به سبب فوت عضو

- * در صورتی که ورثه تقاضا نمایند که سهم عضو متوفی از عین اموال تعاونی پرداخت شود. و تراضی یا مصالحه ممکن نباشد چنانچه عین، قابل واگذاری بوده و به تشخیص هیأت مدیره موجب اخلال و ضرر فاحش به اعضاء و تعاونی نگردد. آن قسمت از اموال، تسلیم ورثه می شود.

- * در صورت فوت عضو، ورثه وی که واجد شرایط عضویت با رعایت تبصره مفاد اساسنامه باشند، عضو شناخته می شوند. و در صورت تعدد بایستی مابه التفاوت افزایش سهم ناشی از تعدد خود را به تعاونی بپردازند. اما اگر کتباً اعلام نمایند، که مایل به عضویت در تعاونی نیستند. و یا هیچ کدام واجد شرایط نباشند، عضویت لغو می گردد.

- * اگر تعداد ورثه بیش از ظرفیت تعاونی باشد، یک یا چند نفر به تعداد مورد نیاز تعاونی با توافق سایر وراثت و به تشخیص هیأت مدیره عضو تعاونی شناخته می شوند.

حقوق و اختیارات اعضا در مشارکت در فعالیت های تعاونی

- تامین سرمایه مالی تعاونی از طریق پرداخت ارزش سهام تعاونی - به استناد تبصره ماده ۵ قانون تعاون اعضای جدید تعاونی علاوه بر پرداخت بهای سهام مبلغی به عنوان حق عضویت متناسب با هزینه توسعه وسایل و یا امکانات شرکت برای انجام خدمات اضافی موکول گردد.
- رعایت قوانین، مقررات و اساسنامه تعاونی،
- شرکت در مجامع عمومی عادی و فوق العاده و مشارکت فعال در تصمیم گیری و انتخاب مدیران و بازرسان تعاونی
- نظارت در کلیه امور تعاونی،
- عمل به تعهداتی که به موجب قوانین و مقررات و قراردادهای فی مابین با تعاونی به عهده عضو گذاشته شده است،
- عدم ارتکاب اعمالی که موجب زیان مادی به تعاونی شود و اعمالی که به حیثیت و اعتبار تعاونی لطمه وارد کند، مسوولیت های مالی به میزان سهام آنان مگر اینکه در قرارداد ترتیب دیگری شرط شده باشد،
- عدم رقابت ناسالم با تعاونی
- نظارت در کلیه امور تعاونی

حقوق و اختیارات اعضا در مشارکت در فعالیت های تعاونی

- برخورداری از حق رای برابر در تصمیم گیری ها و انتخاب هیات مدیره و بازرسان تعاونی، درخواست تشکیل مجمع عمومی (یک پنجم اعضا برای تشکیل مجمع عمومی عادی و یک سوم اعضا برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده)،
- بهره‌وری از سود تعاونی،
- استفاده از خدمات تعاونی مانند کالای مصرفی با قیمت مناسب،
- انتقال سهام به سایر اعضا و افراد دیگر در چارچوب اساسنامه،
- خروج از تعاونی
- داوطلب شدن برای عضویت در هیات مدیره و بازرس تعاونی و اتحادیه ها

حقوق و اختیارات اعضا در مشارکت در فعالیت های تعاونی

- مطابق قانون تعاون اعضا در کلیه امور تعاونی حق نظارت دارند و مطابق ماده ۱۰ این قانون اعضا به نسبت میزان سهام آنان مسوولیت مالی دارند.
- اما متأسفانه با وجود صراحت قانون و اصول تعاون در اکثر تعاونی ها اعضا از حوزه اختیارات و مسوولیت های خود آگاهی ندارند و مدیران تعاونی ها عموماً از کنار این نقیصه بزرگ با بی تفاوتی عبور می کنند. این موضوع از این لحاظ دارای اهمیت مضاعف است که تعاونی ها ماهیتاً موسسات مشارکتی محسوب می شوند و فقدان آگاهی اعضا موجب می شود از سطح مشارکت اعضا در اداره تعاونی کاسته شده و به تدریج از حوزه های تصمیم گیری و نظارت کنار گذاشته می شوند. این امر باعث می شود تعاونی ها از پشتوانه ها و حمایت های معنوی و مادی اعضا محروم شوند.

نقش عضو به عنوان ارکان شرکت تعاونی

- مجمع عمومی - هیات مدیره و بازرسان
- ارکان شرکت های تعاونی در واقع نقش قوای سه گانه یک کشور را در شرکت ایفا می کنند.
- اخذ تصمیمات و تصویب آن ها را مجمع عمومی (قوه مقننه)؛
- اجرای امور را هیات مدیره (قوه مجریه) و
- نظارت و کنترل فعالیت ها را بازرسان (قوه قضائیه) به عهده دارند.

ارکان شرکت تعاونی

مجمع عمومی:

اجتماع اعضا تعاونی ها یا نمایندگان تام الاختیار آن ها است که بر طبق اصول و قواعد مقرر در قانون بخش تعاون و آیین نامه های مربوطه، به منظور اتخاذ تصمیم در اموری تشکیل می گردد که قانون در صلاحیت این رکن قرار داده است.

مطابق ماده ۳۴ قانون بخش تعاونی، وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی به شرح زیر است:

- ۱- انتخاب هیات مدیره و بازرسان
- ۲- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر گزارش های مالی هیات مدیره پس از قرائت گزارش بازرس یا بازرسان.
- ۳- تعیین خط مشی و برنامه تعاونی و تصویب بودجه جاری و سرمایه گذاری و اعتبارات و وام های درخواستی و سایر عملیات مالی به پیشنهاد هیات مدیره.

ارکان شرکت تعاونی

مجمع عمومی:

- اتخاذ تصمیم نسبت به کاهش یا افزایش سرمایه در حدود قوانین و مقررات
- اتخاذ تصمیم نسبت به ذخایر و پرداخت سود و مازاد درآمد و تقسیم آن طبق اساسنامه
- تصویب دستورالعمل و مقررات داخلی تعاونی
- اتخاذ تصمیم در مورد عضویت شرکت تعاونی در شرکت ها و اتحادیه ها و اطاق تعاون و میزان سهام یا حق عضویت سالانه پرداختی بر اساس موازین مقرر در این قانون

ارکان شرکت تعاونی

مجمع عمومی فوق العاده:

مطابق ماده ۳۵ قانون بخش تعاونی، وظایف و اختیارات مجمع عمومی فوق العاده عبارتند از:

۱- تغییر مواد اساسنامه (در حدود قانون بخش تعاون)

۲- انحلال تعاونی

۳- ادغام تعاونی

ارکان شرکت تعاونی

هیات مدیره:

هیات مدیره خواست و اراده اعضا را که در قالب مصوبات مجمع عمومی تبلور یافته است، جامه عمل پوشانیده و به نمایندگی از طرف آنان امور شرکت را اداره می نمایند.

اشخاصی که به عضویت هیات مدیره انتخاب می گردند باید از صلاحیت و توانمندی لازم برخوردار باشند لذا قانون گذار شرایط خاصی را برای تصدی سمت مذکور در نظر گرفته است. ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی شرایط مذکور را احصا نموده است:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- ۲- ایمان و تعهد عملی به اسلام
- ۳- دارا بودن اطلاعات یا تجربه لازم برای انجام وظایف متناسب با آن تعاونی
- ۴- عدم ممنوعیت قانونی و حجر
- ۵- عدم حضور در گروه های محارب و عدم ارتکاب جرائم بر ضد امنیت و جعل

ارکان شرکت تعاونی

هیات مدیره:

انجام وظایف هیات مدیره بصورت جمعی است و هیچ یک از اعضا نمی توانند از اختیارات هیات مدیره بصورت فردی استفاده کنند مگر در مواردی که نمایندگی یا وکالت از طرف هیات مدیره داشته باشند.

ارکان شرکت تعاونی

وظایف هیات مدیره:

* دعوت مجمع عمومی عادی و فوق العاده

* اداره امور شرکت وفق اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی و سایر مقررات

* نصب و عزل و قبول استعفای مدیرعامل، نظارت بر عملیات وی و پیشنهاد میزان حقوق مدیرعامل به مجمع.

* قبول درخواست عضویت در شرکتهای تعاونی

* اخذ تصمیم نسبت به تقاضای انتقال سهام اعضا به یکدیگر

* تعیین و معرفی صاحبان امضای مجاز برای امضای قراردادها و اسناد تعهدآور

* استخدام و اخراج کارکنان شرکت با توجه به پیشنهاد مدیرعامل بر اساس آیین نامه و ضوابط مصوب در مجمع و قانون کار

ارکان شرکت تعاونی

وظایف هیات مدیره:

- * دریافت استعفای هر یک از اعضای هیات مدیره
- * نظارت بر مخارج جاری شرکت و رسیدگی به حسابهای شرکت و ارائه به بازرسان
- * تسلیم به موقع گزارش مالی و ترازنامه سالانه شرکت به بازرسان
- * تهیه و تنظیم طرحها و بودجه ها و سایر پیشنهادات و تقدیم به مجمع عمومی جهت اتخاذ تصمیم
- * انتخاب نماینده برای حضور در جلسات مجامع عمومی شرکتها و اتحادیه ها که در آن مشارکت دارد.
- * تعیین نماینده یا وکیل برای حضور در جلسات دادگاهها و مراجع قانونی و سایر سازمانها
- * اخذ تضمین کافی از مدیرعامل و سایر کارکنان شرکت که دارای اموال جمعی و مسئولیت مالی هستند

ارکان شرکت تعاونی

وظایف بازرس به شرح زیر است:

۱- نظارت بر نحوه انطباق اداره امور شرکت با مقررات اساسنامه و آیین نامه های مصوب و تصمیمات مجمع عمومی برای این منظور بازرسان می توانند هر موقع که مقتضی بدانند، به نحوی که به عملیات جاری شرکت لطمه وارد نشود، کلیه حساب ها، دفاتر، اسناد و مدارک مالی، دارایی نقدی و موجودی کالا را شخصا و در صورت لزوم با استفاده از کارشناس مورد رسیدگی قرار دهد.

۲- اعلام کتبی تخلفات احتمالی در نحوه اداره امور شرکت به هیات مدیره و تقاضای رفع نقص

۳- رسیدگی به حساب های شرکت حداقل سالی دو بار و مخصوصا رسیدگی به صورتحساب های مالی مانند ترازنامه سالانه و صورت سود و زیان و اعلام نظر خود تا بیست روز قبل از جلسه مجمع عمومی سالانه.

۴- بررسی تضامین ابوالجمعی کارکنان

۵- دعوت مجمع عمومی بر اساس ماده ۲۶ و ماده ۵۸ این قانون در صورت لزوم

۶- نظارت در مورد اجرای تذکرات و پیشنهادات وزارت تعاون و امور روستاها.

ارکان شرکت تعاونی

تبصره- بازرس حق دخالت مستقیم در اداره امور شرکت را ندارد و می تواند بدون حق رای در جلسات هیات مدیره شرکت کند و نظرات خود را نسبت به مسائل جاری شرکت بیان کند این نظرات باید در دفاتر صورتجلسه هیات مدیره با اسم درج گردد.

ماده ۵۶- با خاتمه ماموریت بازرسان تا زمانی که بازرس جدید انتخاب نشده است، بازرس قبلی کماکان وظایف محوله را به عهده خواهد داشت.

ماده ۵۷- بازرسان برای انجام وظایف خود حق دریافت حقوق ندارند.

ماده ۵۸- در صورتیکه هر یک از بازرسان ضمن انجام وظایف خود تشخیص دهد که هیات مدیره مرتکب خلافی شده اند و عملیات آن ها مخالف اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی و مقررات و آیین نامه های مصوب باشد باید مجمع عمومی را برای اتخاذ تصمیم دعوت نماید.

ماده ۵۹- معاملات شرکت با هریک از اعضای هیات مدیره یا بازرسان تابع مقررات و ضوابطی خواهد بود که به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت برسد.

خاتمه تصدی بازرس

۱- انقضای مدت تصدی

۲- استعفا

۳- ممنوعیت قانونی

۴- غیبت

۵- عزل بازرس

مقررات مربوط به اعضای تعاونی از دیدگاه بازرس

- ۱- کنترل ظرفیت و امکانات شرکت برای پذیرش عضو
- ۲- نظارت بر احراز شرایط متقاضیان عضویت
- ۳- نظارت بر تادیه سهام شرکت
- ۴- نظارت بر نقل و انتقال سهام اعضا
- ۵- کنترل ایفای تعهدات اعضا
- ۶- نظارت بر رعایت حقوق اعضا
- ۶-۱- حق حضور در مجامع عمومی و اعمال رای
- ۶-۲- حق نظارت بر کلیه امور تعاونی
- ۶-۳- استفاده از سود و مازاد برگشتی
- ۶-۴- حق برخورداری از خدمات شرکت
- ۶-۵- حق خروج از شرکت
- ۶-۶- حق دریافت مطالبات در صورت قطع رابطه عضویت
- ۶-۷- نظارت بر اخراج عضو و موجبات اخراج عضو
- ۶-۸- رسیدگی به شکایات اعضا و ارائه گزارش به مجمع

وظیفه عضو به عنوان بازرس در ارتباط با مجمع عمومی

- ۱- برگزاری مجمع در مواعد قانونی
- ۲- رعایت دقیق ضوابط انتشار آگهی (بیش از یکصد عضو در جراید کثیرالانتشار درج گردد)
- ۳- رعایت فاصله انتشار آگهی تا برگزاری مجمع عمومی
- ۴- نظارت بر چگونگی برگزاری مجمع
- ۴-۱- فقط اعضا یا نمایندگان تام الاختیار آن ها و ناظرین دستگاههای سرمایه گذار و دستگاههای نظارتی در مجمع حضور داشته باشند و از حضور غیر عضو جلوگیری شود.
- ۴-۲- نمایندگی تام الاختیار و وکالت نامه ها به دقت کنترل شود.
- ۴-۳- مجمع حتما دارای هیات رئیسه باشد و این هیات برابر تشریفات انتخاب گردد.
- ۴-۴- عضو و نماینده وی توامان در مجمع حضور نیابند.
- ۴-۵- حد نصاب برگزاری مجمع با توجه به نوع آن و نوبت برگزاری رعایت گردد.
- ۴-۶- نصاب تصمیم گیری ها با توجه به نوع تصمیم و نوع مجمع کنترل شود.
- ۴-۷- در رای گیری کتبی اوراق رای صرفا در اختیار اعضا و نمایندگان اعضا غائب قرار می گیرد.
- ۴-۸- صورتجلسه مجمع به نحو صحیح تنظیم و امضا گردد

وظیفه عضو به عنوان بازرس در ارتباط با هیات مدیره و تخلفات شرکت

- ۱- بازرس در اجرای وظایف نظارتی خود می تواند در جلسات هیات مدیره شرکت کند ولی حق رای ندارد
- ۲- مناسب ترین رویه که بازرس می تواند در برخورد با تخلفات اتخاذ نماید جلوگیری از بروز آن هاست.
- ۳- گزارش به مجمع عمومی
- ۴- مراجعه به مراجع قضایی

حقوق و اختیارات اعضا در مراحل تشکیل تعاونی

۱- حداقل هفت نفر حقیقی بایستی درخواست تشکیل شرکت به سازمان تعاون روستایی ارائه نمایند.

۲- اخذ اساسنامه شکل از سازمان تعاون روستایی

۳- تشکیل جلسه هیات موسس (مجمع موسس) و تصمیم گیری در خصوص چگونگی تهیه سرمایه، میزان سهم هر عضو، معرفی بانک جهت واریز سرمایه جمع آوری شده، اعلام تعداد، مشخصات اولیه متقاضیان عضویت تشکیل و تصمیم گیری در خصوص زمان برگزاری اولین مجمع عمومی برای انتخاب مدیران شرکت

۴- ارائه دلایل تشکیل شرکت در برگ درخواست به سازمان تعاون

۵- واریز وجوه به حساب شرکت در شرف تاسیس نزد بانک

۶- بررسی دلایل توسط سازمان تعاون و اخذ مجوز لازم از سازمان مرکزی تعاون روستایی

۷- تشکیل مجمع جهت انتخاب مدیران، تصویب اساسنامه و نهایتاً ثبت مجمع با هماهنگی سازمان

حقوق و وظایف اعضا در رابطه با سرمایه در تعاونی

تساوی، تناسب و تعیین محدودیت تعداد سهام

الف- تساوی سهام:

گروهی عقیده دارند که چون در تعاونی، افراد مطرح هستند و نه سرمایه، می بایست سرمایه جای خود را به حاکمیت انسانها بدهد و به این منظور لازم است اعضا به طور مساوی در تامین سرمایه مشارکت می نمایند و سرمایه مورد نیاز را به تساوی فراهم آورند اولین تعاونی ها که در اروپا تولید و مصرف تشکیل شدند به این صورت بودند و عملاً سهام مساوی را پذیرفتند.

مشکل در این روش زمانی مطرح می گردد که تعاونی درصدد اجرای پروژه ای باشد و نیاز به سرمایه بیشتر دارد و تعداد کمی توانایی مالی یا علاقه به افزایش سرمایه داشته باشند.

در این روش برای افزایش سرمایه و تامین منابع مالی اعضا به طور مساوی ایفای نقش می نمایند.

حقوق و وظایف اعضا در رابطه با سرمایه در تعاونی

تساوی، تناسب و تعیین محدودیت تعداد سهام

ب- تناسب سهام:

در شرکت های تعاونی مصرف، در اوایل تعداد سهام متناسب با میزان خرید اعضا از تعاونی و یا به طور مساوی تعیین گردیده بود به عنوان مثال در اولین تعاونی مصرف در انگلستان اعضا موظف بودند بر حسب تعداد اعضای خانوار سهام خریداری نمایند.

ج- محدودیت سهام:

در بسیاری از شرکت های تعاونی اصل تساوی و یا تناسب سهام مورد عمل قرار نمی گیرد، بلکه به استناد اصل همیاری و همکاری معتقدند که اعضای یک شرکت تعاونی هر یک فراخور حال خود نسبت به تامین سرمایه اقدام خواهند نمود. اعضا پس از خرید حداقل سهام تعیین شده توسط اساسنامه در خرید سهام بیشتر مختار هستند.

از آن جایی که اصل محدودیت سود سهام توسط تعاونی ها پذیرفته شده است، بنابراین سرمایه گذاری بیشتر در تعاونی نمی تواند به حاکمیت سرمایه منجر گردد و سود فراوانی نصیب سرمایه گرداند. از طرفی اصل هر نفر یک رای در تعاونی ها عامل کنترل کننده سرمایه می باشد.

حقوق و وظایف اعضا در رابطه با سرمایه در تعاونی

الف- بر اساس قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ :

سرمایه شرکت تعاونی نامحدود و سهام آن با نام و مسئولیت هر عضو محدود به سهمی است که از شرکت خریداری یا تعهد نموده است.

به موجب این قانون افزایش سرمایه از طریق خرید سهام به وسیله اعضای جدید و یا افزایش تعداد سهم اعضای قبلی افزایش می یابد. در هر حال میزان سهم یک عضو نباید از یک هفتم کل سرمایه تجاوز کند.

حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی

به استناد بند ۳ ماده ۶۵ اساسنامه شرکت می تواند در صورت تصویب مجمع با رعایت ماده ۲۰ بر اساس میزان سرمایه اول دوره سال مالی سود سهام پرداخت نماید.

سود سالانه شرکت معادل حداکثر نرخ بهره اوراق قرضه دولتی از سود ویژه می باشد و در صورت عدم تکافوی یا در جریان نبودن اوراق قرضه مذکور سود سالانه سهام معادل سود سپرده بلند مدت بانکها پرداخت خواهد شد و چنانچه درآمد ویژه تکافوی پرداخت سود سهام به اعضا را ننماید بر اساس پیشنهاد هیات مدیره و تصویب مجمع عمومی سود سهام تعیین و قابل پرداخت خواهد گردید.

حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی

۲- مازاد برگشتی

یکی از اصول مهم تعاونی ها مازاد برگشتی است به موجب این اصل، درآمد حاصل از فعالیت شرکت تعاونی پس از کسر هزینه های مختلف و پرداخت سود سهام و کسر مبالغی به عنوان ذخیره قانونی، احتیاطی و آموزش و سود سهام به نسبت حجم معاملات اعضا با تعاونی و یا به میزان کاری که در تعاونی انجام داده اند بین آن ها توزیع می گردد.

با توجه به این که پرداخت مبلغ محدود به سرمایه بهره نام می گیرد و جایزه است بنابراین غیر انتفاعی بودن تعاونی یعنی: نفع نبردن سرمایه یا تقسیم نشدن درآمد به نسبت سهام (سرمایه).

حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی

۲- روش محاسبه مازاد برگشتی

پس از محاسبه سود ویژه و اعمال مبالغ مربوط به ذخیره قانونی، آموزش و ذخیره اختیاری یا احتیاطی مطابق مفاد اساسنامه و پرداخت حداکثر مبلغ سود سهامداران با مصوبه مجمع مابقی مبلغ تحت عنوان مازاد برگشتی اعمال می گردد.

کل مبلغ در نظر گرفته شده برای این موضوع ضربدر ۱۰۰ تقسیم بر جمع کل معاملات نرخ سود معاملات یا مازاد برگشتی محاسبه می گردد.

جمع کل معاملات هر عضو ضربدر نرخ مازاد برگشتی تقسیم بر ۱۰۰ میزان مازاد برگشتی هر عضو محاسبه می گردد.

حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی

مازاد برگشتی در قوانین شرکتهای تعاونی و بخش تعاون ایران:

* در قانون تجارت سال ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ که تعاونی های تولید و مصرف مورد نظر بوده اند، موضوع مازاد برگشتی برای تعاونی تولید مطرح نگردیده است ولی در تعاونی های مصرف به صراحت موضوع مازاد برگشتی پذیرفته شده است.

* در قانون تجارت سال ۱۳۱۱ این موضوع با تاکید بر تقسیم نفع و ضرر بین شرکاء به نسبت خرید هر یک از آن ها پذیرفته شده است.

* در لایحه شرکت های تعاونی مصوب ۱۳۳۲ علاوه بر تعاونی تولید و مصرف تعاونی های دیگر هم مشمول این موضوع شده اند. بحث مازاد برگشتی برای تمام فعالیت ها در نظر گرفته شده و استثنایی قایل نگردیده است و مقرر شده مازاد برگشتی به نسبت معاملات بین شرکا تقسیم گردد.

* در قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۳۴ مازاد برگشتی برای انواع مختلف شرکت در نظر گرفته شده است. ویژگی این قانون این است که پرداخت مازاد برگشتی به غیر عضو را هم مجاز دانسته است. در این قانون مقرر گردیده در تعاونی های تولید روستایی مازاد برگشتی بر اساس سهم و نسق زراعی و نسبت مشارکت زارعین عضو در امور مذکور صورت پذیرد.

حقوق و وظایف اعضا در دریافت حقوق مادی سود سهام و مازاد برگشتی

- در قانون ۱۳۵۰ علاوه بر تایید موضوع مازاد برگشتی مقرر گردیده مبلغ مازاد برگشتی ناشی از معاملات غیرعضو با تعاونی به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت منظور گردد. همچنین مبلغ مربوط به معاملات اعتباری اعضا با شرکت را قابل تقسیم ندانسته و مقرر داشته است که به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت منتقل گردد. پس بر اساس قانون شرکتهای تعاونی سال ۱۳۵۰ مازاد برگشتی به صورت زیر مطرح است:
 - * مازاد برگشتی را می توان تقسیم نکرد و یکجا به حساب ذخیره قانونی در صورت تصویب مجمع منظور نمود.
 - * پرداختی قسمتی از مازاد برگشتی (حداکثر ۵۰ درصد به عنوان خرید سهام) به غیر عضو تحت شرایطی مجاز است.
 - * در تعاونی ها مازاد برگشتی حاصل از فعالیت اعتباری به حساب ذخیره عمومی منظور گردد.

حقوق و اختیارات اعضا در شکایت از تعاونی

***به منظور ایجاد وحدت رویه و تسهیل و تسریع در رسیدگی به شکایات اعضا مدیران و بازرسان تعاونی ها نحوه و مراحل رسیدگی به شرح زیر تعیین می گردد.**

۱- به استناد قانون شرکت های تعاونی از جمله وظایف بازرسان، رسیدگی به شکایات اعضا تعاونی ها است. لذا رسیدگی به شکایات اعضا بدو در صلاحیت بازرسان تعاونی و با توجه به قانون مذکور، در مرحله بعدی در صلاحیت سازمان تعاون می باشد.

۲- هیچ یک از مواد مقرر نمی تواند حق مراجعه مستقیم شاکی به محاکم قضایی را سلب نماید.

۳- در صورت رایبه شکایت به سازمان تعاون مبنی بر ادعای تخلف هیات مدیره یا مدیر عامل از قانون و مقررات موضوعه، تصویر شکواییه کتباً با ذکر مفاد قانون و مقررات مرتبط با موضوع شکایت جهت رسیدگی و رایبه گزارش حداکثر ظرف دو (۲) روز باید برای بازرسان تعاونی ارسال گردد و رونوشت آن را به منظور کسب اطلاع از جریان امر برای هیات مدیره تعاونی ارسال و درخواست اعلام نظر شد. همچنین هم زمان رونوشت دیگری از نامه جهت مراجعه و رایبه دلایل و مستندات برای شاکی ارسال گردد. پیگیری اقدامات بعدی حسب مورد به شرح زیر خواهد بود:

حقوق و اختیارات اعضا در شکایت از تعاونی

* در صورتی که بازرسان بر پایه تحقیقات و بررسی های انجام شده مفاد شکواییه را وارد تشخیص دهند موضوع را کتباً و بطور مستدل و مستند به منظور اجابت خواسته شاکی به هیات مدیره تعاونی اعلام داشته و رونوشت آنرا به شاکی و نیز سازمان ارسال دارند. با تامین خواسته شاکی رسیدگی به شکواییه خاتمه یافته محسوب خواهد شد.

* چنانچه هیات مدیره نظریه بازرسان را در مورد شکواییه خلاف مقررات و ضوابط قانونی تشخیص دهد می بایست حداکثر ظرف مدت هفت (۷) روز از دریافت نظریه بازرسان، نظرات خود را به همراه گزارش بازرسان به سازمان تعاون / اداره شهرستان ارسال دارد. سازمان / اداره شهرستان ظرف حداکثر ده (۱۰) روز به طریق مقتضی به موضوع رسیدگی نموده و نظریه خود را دایر بر انطباق یا عدم انطباق نتیجه بررسی شکواییه با ضوابط و مقررات قانونی به هیات مدیره، بازرسان و شاکی و مرجع پیگیری شکایت اعلام نماید.

* چنانچه بر اساس رسیدگی به عمل آمده توسط بازرسان و اعلام نظر هیات مدیره تعاونی مشخص شود که شاکی محق نمی باشد، مراتب توسط بازرسان با ذکر دلایل و مستندات قانونی به سازمان و شاکی اعلام شود، موضوع توسط سازمان ظرف حداکثر ده (۱۰) روز مورد بررسی قرار گرفته در صورتی که پاسخ قانع کننده به نظر برسد نتیجه رسیدگی توسط سازمان به شاکی و ارجاع کننده اعلام می شود و این آخرین مرحله رسیدگی است.

با سپاس از
توجه شما

